

Іскендеров Ф.Ш.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри кримінального права*

ІНДИВІДУАЛІЗЦІЯ ПОКАРАННЯ У СХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ

Індивідуалізація покарання у сучасному кримінальному праві – це нормативно визначена сукупність інституціалізованих правил, які визначають принцип призначення покарання, згідно з яким у кожному конкретному випадку суди зобов'язані враховувати ступінь тяжкості вчиненого злочину, дані про особу винного та обставини справи, що пом'якшують і обтяжують покарання, особливості судової дискреції та правила виконання покарання (Шевченко Д.А. Принцип індивідуалізації покарання у кримінальному праві України. [Текст] – Дис. канд. юрид. наук: / Д.А. Шевченко – 12.00.08, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2014. – 180 с.; Диакону, Константин. Юридическая индивидуализация наказания [Текст] – Автореф. дис. ... доктора юридических наук: 12.00.08. – Кишинев, 2000. – 24 с.; Воронин В.Н. Индивидуализация наказания: понятие, критерии, значение: [Текст] – Дис. ... кандидата юридических наук: 12.00.08 / В.Н. Воронин Московский государственный юридический университет имени О.Е. Кутафина (МГЮА)]. – Москва, 2015. – 252 с.). Це комплексний інститут який охоплює нормативно визначений принцип призначення, судову дискрецію та адміністративні заходи, пов'язані із виконанням покарання.

Цей інститут носить як національний, так і наднаціональний характер, реалізуючись у уніфікації регіональної кримінальної політики, нормативах призначення покарання за злочини проти миру та безпеки людства, нормативах поведінки із кримінальними правопорушниками, та застосування принципів, дискреційних повноважень та адміністративної процедури індивідуалізації до інших, ніж

покарання, кримінально-правових заходів.

1. Індивідуалізація покарання на стадії політики нормотворчості, судової дискреції чи виконання покарання повинна бути диверсифікованою, та, поєднуючи усі елементи, – забезпечити максимальні можливості з'ясування характеристик особистості та відповідних їй суспільній небезпеці нормативних приписів. Караючи особистість, законодавець та суд виходять із лімітів суспільної небезпеки діяння. Принцип індивідуалізації покарання, – як зазначав Ю.М. Ткачевський свого часу, – діє як при призначенні, так і в процесі його виконання» (Ткачевський, Ю.М. Прогрессивная система исполнения уголовных наказаний / Ю.М. Ткачевский. – М.: Зерцало, 1997). Відповідні положення існують і у приписах кримінально- правової доктрини держав Європи, які стосуються окремих складових індивідуалізації, відтворюючи згідно з характеристиками правових родин нормативну частину, судову дискрецію та виконання покарання. «Не вдаючись у детальний аналіз кожної складової індивідуалізації покарання, виокремлення суперечливих позицій, можна дійти висновку, що найбільш типовими характеристиками індивідуалізації покарання є: характер та ступінь суспільної небезпеки злочину (КК РФ, КК РБ), ступінь небезпеки вчиненого злочину (КК Литви, КК Албанії, КК Румунії, КК Болгарії), характер вчиненого злочину (КК Латвії), ступінь суспільної шкідливості діяння (КК Польщі), тяжкість злочину (КК Молдови); характер нанесеної шкоди та розмір заподіяних збитків, доходів, одержаних злочинним шляхом (КК РБ, КК Латвії, КК Сербії); форма та вид вини (КК Литви), ступінь вини (КК Албанії, КК Сербії, КК Словаччини); особа винного (КК РФ, КК Литви, Латвії, Румунії, Словаччини), небезпечність винного, що вчинив злочин (КК Албанії, КК Болгарії), минула поведінка правопорушника, його особистість, поведінка після вчинення злочину та його ставлення до жертви злочину (КК Сербії); стадія злочину (КК Литви), обставини злочину (КК Сербії), мотиви та мета вчиненого (КК РБ, КК Молдови, КК Литви, КК Сербії); форма та вид участі особи в якості співучасника злочину (КК Литви, КК Словаччини); пом'якшуючі та обтяжуючі обставини (переважна більшість кримінальних кодексів)» (Демченко І.М. Загальні норми про

призначення покарання у кримінальному законодавстві окремих постсоціалістичних країн Європи / І.М. Демченко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 4. – С. 88-95. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_4_15).

Отже, глобалізаційні процеси при індивідуалізації покарання поглинаються принциповими положеннями державних юрисдикцій, котрі, задля правовим традиціям нормотворчості, обмежують судову дискрецію нормативними приписами локальних правил призначення покарання.